

POSTANOWIENIE

Dnia 13 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka

w sprawie skazanego E. S.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 13 czerwca 2024 r.
na posiedzeniu bez udziału stron
wniosku obrońcy skazanego
o wyłączenie Sędziego Sądu Najwyższego
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario*.

p o s t a n o w i ł
nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

W dniu 5 kwietnia 2024 roku obrońca skazanego E. S. sporządził wniosek na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. o wyłączenie Sędziego SN Pawła Kołodziejskiego od rozpoznania sprawy III KK 147/24, z uwagi na istnienie obawy co do jego bezstronności, bowiem powołany został na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz.3).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy skazanego jako niezasadny nie podlegał uwzględnieniu.

Obróńca skazanego jako główny argument wniosku o wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. podniósł fakt, że Sędzia SN Paweł Kołodziejcki został powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.z 2018 r., poz. 3). We wniosku tym obrońca odwołał się także do uchwały połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. BSA I-4110-1/20, oraz do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że należy ją rozumieć jako obiektywną bezstronność sędziego, w tym zarówno subiektywne poczucie sędziego co do własnej bezstronności, jak i jego bezstronność w odbiorze zewnętrznym, opartą na zobiektywizowanych przesłankach oraz analizowaną przez odwołanie się do oceny sytuacji dokonanej przez przeciętnego, rozsądnie rozumującego obserwatora procesu (zob. uchwała SN z dnia 26 kwietnia 2007r., I KZP 9/07, OSNKW 2007/5/39; wyrok SN z dnia 8 stycznia 2009 r., III KK 257/08, LEX nr 532400; wyrok SN z dnia 18 marca 2009 r., IV KK 380/08, LEX nr 491543). Wątpliwość co do bezstronności sędziego powinna być więc należycie, a zatem wystarczająco „uzasadniona”. Z całą pewnością tego rodzaju argumentów wniosek obrońcy skazanego nie zawiera, a za takie nie sposób uznać twierdzenia, że powołanie sędziego SN Pawła Kołodziejckiego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. automatycznie wywołuje uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności.

Ponadto uwzględnić należy stanowisko Trybunału Konstytucyjnego zawarte w wyroku z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, w którym stwierdzono, że uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (na którą we wniosku powołuje się obrońca skazanego), jest niezgodna z:

- a. art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji RP,
- b. art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej,
- c. art. 6 ust. 1 EKPCz.

Odnosząc się do skutków orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego wydanego w sprawie o sygn. akt U 2/20, konieczne staje się zakwestionowanie zasadności zapatrywania prawnego, wyrażonego w postanowieniu składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2023 r. w sprawie o sygn. akt I KZP 5/23, zgodnie z którym: „organ, w którego składzie zasiadają osoby powołane na miejsca wcześniej obsadzone, nie jest organem opisanym w Konstytucji jako Trybunał Konstytucyjny, a zatem wydane przez taki organ orzeczenia nie wywierają skutków o jakich mowa w art. 190 ust. 1 Konstytucji” (podobnie postanowienie SN z 16 września 2021 r., sygn. akt I KZ 29/21). Powyższe stanowisko w aktualnym stanie prawnym jest niedopuszczalne, albowiem Sąd Najwyższy nie ma kompetencji do stwierdzenia „nieskuteczności” orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego lub uznania ich za „sententia non existens” (zob. postanowienie SN z dnia 25 stycznia 2024 r., I KK 107/23).

Sąd Najwyższy w pełni podziela pogląd prawny wyrażony w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym, od strony formalnej nie ma instrumentów prawnych po stronie jakiegokolwiek organu, w tym i Sądu Najwyższego, służących do tego, by weryfikować i negować orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w aspekcie ich obowiązywania, czy też poddawać kontroli poszczególne składy sędziowskie, w których orzeczenia te były wydawane. Takie analizy pozostają pozbawione podstaw prawnych, i to zarówno rangi ustawowej, jak i ustrojowej (konstytucyjnej) (zob. postanowienie SN z 23 września 2021 r., IV KZ 37/21; postanowienie SN z dnia 28 listopada 2023 r., I KK 162/23; postanowienie SN z 14 grudnia 2023 r., I ZO 120/23).

Mając zatem powyższe na uwadze, orzekający w niniejszej sprawie Sąd Najwyższy nie był związany uchwałą składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r.

Skoro zatem wniosek obrońcy skazanego o wyłączenie sędziego złożony w trybie art. 41 § 1 k.p.k. został oparty wyłącznie na okoliczności odnoszącej się do

jego powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego z rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, to ze wskazanych wyżej powodów nie został uwzględniony.

Podstawą wyłączenia sędziego jako *iudex suspectus* może być jedynie okoliczność faktyczna, która uzasadnia wątpliwość co do jego bezstronności. Przesłanki takiej nie stanowią natomiast same kwestie ustrojowe związane z powołaniem sędziego i to niezależnie od tego w jakim okresie i z jakimi ułomnościami w procedurze nominacyjnej doszło to tego powołania (zob. postanowienie SN z dnia 7 lutego 2024 r., II KK 330/23; postanowienie SN z dnia 21 czerwca 2023 r., IV KK 460/19; postanowienie SN z dnia 31 października 2023 r., V KK 358/23). Podnoszone zarzuty nie mogą mieć bowiem charakteru abstrakcyjnego i odnosić się do całych grup powołanych sędziów. Zatem oparcie wniosku o wyłączenie sędziego na ocenie strony, czy jej obrońcy, co do sposobu ukształtowania Krajowej Rady Sądownictwa w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, na której to wniosek Prezydent RP powołał tego sędziego, bez wskazania jakie konkretne postąpienia w procedurze nominacyjnej, powodują brak bezstronności lub niezależności tego sędziego, nie stanowi podstawy do przyjęcia, iż w sprawie zachodzą okoliczności, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie (zob. postanowienie SN z dnia 10 sierpnia 2023 r., V KK 162/22, LEX nr 3600648). Obowiązujące prawo nie pozwala na jakąkolwiek selektywność czy dobór sędziów do orzekania w ogóle, przy wykorzystaniu kryterium, jakim miały być przepisy ustrojowe regulujące tryb powołania na urząd sędziego. W tym zakresie jest to zatem wniosek niedopuszczalny.

Nie jest również okolicznością uzasadniającą wyłączenie sędziego podniesione we wniosku okoliczności dotyczące niezawisłości sądu, wynikające z orzecznictwa ETPCz. W tym zakresie należy przypomnieć, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 10 marca 2022 r., K 7/21 (Dz. U. poz. 643), stwierdził, że art. 6 ust. 1 zdanie pierwsze Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych

wolności, w zakresie, w jakim przy ocenie spełnienia warunku „sądu ustanowionego ustawą”:

- a) dopuszcza pomijanie przez Europejski Trybunał Praw Człowieka lub sądy krajowe przepisów Konstytucji, ustaw oraz wyroków polskiego Trybunału Konstytucyjnego,
- b) umożliwia samodzielne kreowanie norm dotyczących procedury nominacyjnej sędziów sądów krajowych przez Europejski Trybunał Praw Człowieka lub sądy krajowe w procesie wykładni Konwencji - jest niezgodny z art. 89 ust. 1 pkt 2, art. 176 ust. 2, art. 179 w związku z art. 187 ust. 1 w związku z art. 187 ust. 4 oraz z art. 190 ust. 1 Konstytucji,
- c) upoważnia Europejski Trybunał Praw Człowieka lub sądy krajowe do dokonywania oceny zgodności z Konstytucją i Konwencją ustaw dotyczących ustroju sądownictwa, właściwości sądów oraz ustawy określającej ustrój, zakres działania, tryb pracy i sposób wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa - jest niezgodny z art. 188 pkt 1 i 2 oraz z art. 190 ust. 1 Konstytucji.

Dodatkowo trzeba zauważyć, że sam fakt, że władze wykonawcze lub ustawodawcze uczestniczą w procesie mianowania sędziego, nie może prowadzić do powstania zależności sędziego od tych władz, ani do wzbudzenia wątpliwości co do jego bezstronności, jeżeli po mianowaniu zainteresowany nie podlega żadnej presji i nie otrzymuje instrukcji w ramach wykonywania swoich obowiązków (zob. wyrok TSUE z dnia 9 lipca 2020 r., C-272/19, VQ przeciwko Land Hessen, w pkt 54; postanowienie SN z dnia 10 sierpnia 2023 r., V KK 162/22, LEX nr 3600648).

Odnosząc się z kolei do zarzutu nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., należy odnotować, że stwierdzenie zachodzenia każdej przesłanki opisanej w art. 439 § 1 k.p.k. winno mieć charakter niemal automatyczny, ograniczający się do stwierdzenia zaistnienia lub nie, określonego w tym przepisie stanu rzeczy. Formułowana w orzecznictwie teza o „względnej bezwzględności” określonych uchybień, zwłaszcza w odniesieniu do dokonywania oceny prawidłowości składu sądu, wymagająca w szczególności badania sposobu wykonywania służby sędziowskiej, w oczywisty sposób stoi w sprzeczności z prawnym charakterem, istotą bezwzględnej przesłanki odwoławczej (zob. postanowienie SN z dnia 16 stycznia 2024 r., III KK 293/23). Zgodnie z uchwałą

Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r. (I KZP 2/22, OSNK 2022, Nr 6, poz. 22) brak jest podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Powyższe oznacza, że należy wykazać *in concreto*, że z uwagi na dające się zidentyfikować okoliczności związane z powołaniem danego sędziego do sądu, istnieją tego rodzaju wątpliwości, iż sąd w składzie którego zasiada taki sędzia jest sądem nienależycie obsadzonym. Tymczasem wnioskodawca nie wskazywał na zaistnienie takich wad, które powodowałyby konieczność uznania, że w tej konkretnej sprawie zachodzi bezwzględna przyczyna odwoławcza opisana w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Ze wskazanych wyżej powodów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[J.J.]

[ms]